

potrebno, da za njen obstanek vsi davkoplačevalci store svojo državljansko dolžnost. Vsled tega se udeležujmo volitev za občinske in druge zastope tudi mi učitelji, če se gre za potrebno upravo. Pri teh se naslanjamo na stranke, katere so nam in šoli prijazne.

Kakor hitro se pa pokaže, da se ne gre za stvar, temveč za podle osebnosti, tedaj je za naš in šolski ugled najboljše, ako se volitve zdržimo. Pri volitvah dajajmo dobre vzglede in sicer s tem, da nastopamo dostojno, trezno in častno. Ne stopajmo v ospredje in ne vrivajmo svojih nazorov drugim, a nasprotno ne bodimo preveč boječi. Če nas kdo n. pr. vpraša za svet, povejmo mu naše mnenje brez ovinikov. Če se nam ponudi eden ali drugi mandat, prevzemimo ga, ker ž njim lahko koristimo poleg stvari tudi šoli in stanu. Zastopstvo prevzeti pa je le takim učiteljem, kateri so brez madeža in so tudi zmožni, strogo izpolnovati svoje dolžnosti n z vso vnemo zastopati koristi volilcev. Ugled našega stanu v resnici rase dan za dnevom, ker se je začela uvaževati naša nesebična delavnost za vse lepo, resnično, pravično in koristno. Svitati se je začelo že v najnižjih slojih človeštva in slučajih, da narod poverja najčastnejša zastopstva ravno učiteljem, so sad uvidevanja dobrot novodobne šole. V teh slučajih zahteva naravnost stanovska čast, in korist šole in napredka, da sprajme učitelj to ljudsko zaupanje. To pa kakor rečeno, le tedaj, ako je neomadeževan in čuti v sebi dovolj zmožnosti, izvrševati to nalogo.

V državnem zboru sedi n. pr sedem poslancev-učiteljev in celo Mac Kinley, bivši predsednik Zjedinjenih držav v Ameriki, bil je nekdanj navaden učitelj. Če prav bi bil učitelj premalo zmožen poslaništvo vestno izpolnovati, a bi isto vkljub temu prevzel, tedaj bi moral svoje neuspehe prikrivati, ljudstvo „farbati“ in zidati na pesek. To se dogaja sicer mnogokrat od drugih, a mi učitelji se varujemo kaj takega, ker je to neodpustljiv greh, za katerim pride zasluženoma maščevanje prej ali slej. Poleg tega je treba, da si delaven liki čebela. O morebitnih svojih uspehih molči in jih ne obešaj na veliki zvon. Če si pri izvrševanju svojega zastopstva morda primoran udariti malo na diplomatično struno, pomisli, da si kot poslanec v to primoran in ne delaj si vsled tega belih las, misli v takih slučajih praktično, kakor jih misli sto in sto, — da namreč namení posvečujejo sredstva, in — mirna Bosna! Pri vsem tem pa ne pozabi šole in glej posebno na to, da si in ostaneš prestopaje šolski prag le učitelj in učitelj. Opetovano rečeno pa bodo šoli in stanu koristili le isti učitelji-poslanci, zastopniki ali odborniki, kateri so brez madeža, ter zmožni in v resnici delavni, ker so ti posli silno težavni in nevhvaležni. V občje bomo več koristili posredno in neposredno narodu in domovini, če se ostali s tem večjo močjo vržemo na šolo kot tako in omejimo svoje delovanje, kolikor nam časa preostaja, za kulturno povzdigo prebivalstva, za kojega materialno in duševno blagostanje delovati z besedo in dejanjem je naša najsvetejša dolžnost, delovati do tihega groba, do hladne gomile.

Ljubša, kakor slavca petje,
dražja, ko zlató svetá;
lepša, ko cvetic vse cvetje,
je ljubezen bližnjegá, --

Dopisi.

Štajersko.

† G. Franc Kos, učitelj v Št. Lenartu v Slov. Goricah je preminul dne 12. prosinca t. l. na kliniki v Gradcu.

Rojen je bil 27. sušca 1868 v Vojniku, kjer je obiskoval ljudsko šolo. V Celju je dovršil meščansko šolo, od koder se je podal v mariborsko učiteljsko. L. 1888., 2. julija, je maturiral; po tej skušnji je takoj nastopil službo v Svičini. Tu je prav marljivo deloval za blagor mladine do 31. sušca 1891. Od tedaj je služboval v Št. Lenartu v Slov. Gor. do listopada 1895. l. Med tem časom se je tudi marljivo pripravil na sposobni izpit, katerega je doštal 1894. l. Kmalu potem si je izbral družico, katera mu je pa v 3. letu umrla na sušici. L. 1895. je dobil def. učiteljsko mesto pri Sv. Antonu v Sl. Gor. in šele sedaj je začel prosteje dihati in nekaj boljše živati trdo prisluženo izboljšano plačilo. L. 1898. je prišel na enako mesto II. plač. razreda v Št. Lenartu, kjer je vestno in neutrudljivo deloval za pouk in vzgojo mu izročene mladine, koje ljubezen je tudi v občje užival.

Tukaj se mu je res nekaj časa dobro godilo. Pa sreča je opoteča. Namesto krepkega zdravja se mu prisadi jetrnica in naposled škrlatica in še druge bolezni, ki so mu razjedale njegovo malo, a krepko vojaško telo. Po meseca listopada l. l. vršočem se okr. uč. zborovanju v Št. Lenartu se je odločil, podati se na kliniko. Ker je vžival že I. starostno doklado od 1. aprila 1900 je tudi kot samec še precej lahko sbajal, pa le zdravila so mu veliko odvzela. Kakor je sam pravil, trpel je na 4 raznih boleznih, a vkljub vsem tem morilkam je vedno upal in pričakoval do konca življenja popolnega okrevanja rekoč: „Kaj še, to me pa ne bode še spravilo“.

Kot učitelj in vzgojitelj mladini je bil izboren in vesten, kot tovariš blag in ljubezniv.

Bodi mu lahka tuja zemlja!

Iz Središča. (Učiteljski večeri.) Tukajšnje učiteljsko se je letošnje zimo tesneje združilo ter zasnovalo že dne 7. januarja takozvane „učiteljske večere“, katerih se udeležuje vse učiteljsko naše šestrazrednice z g. katehetom vred ter kot častna gosta dva uda tukajšnjega kraj. šolskega sveta, g. I. Kočevar kot načelnik ter g. M. Robič kot krajni šolski ogleda; oba gospoda sta zajedno tudi uda okraj. šol. sveta ormoškega.

Marsikaj koristnega in važnega se pogovori na nepriljen način v prilog tukajšnjemu lokalnemu šolstvu pri teh sestankih, katerih so se vršili dosedaj že trije. V razgovor sta prišli dosedaj že dve vprašanji in sicer: „O poletnih šolskih olajšavah za trg Središče in okolico“ (poročevalec učitelj A. Kosi) in „O šolskih izletih s posebnim ozirom na tukajšnje krajevne razmere“ (poročevalec nadučitelj P. Unger). Obe razpravi sta vzbudili v navzočih živahno debato, katere so se udeležili skoro vsi navzoči ter s tem pokazali, da jim je mar povzdige šolstva v našem kraju.

Razno. Nadučitelj v N ima naročena lista „Slovenski Učitelj“ in mariborski „fihpos“ („Naš dom“), da bi se ne zameril prečastiti, šoli in učiteljsvu po njegovem neomahljivem prepričanju tako vrlo naklonjeni duhovščini. Prosinca meseca je bila seja krajnega šolskega sveta, in ker je voznik pripeljal celih 10 sežnjev drv premalo, ki so pa zaračunjena in plačana, ni hotel nadučitelj računa podpisati. Kmetje so bili razburjeni, da jim upa ta „sirotica“, kakor ga je eden

imenoval, radi njegove boječnosti in priliznjenosti, oporekati. Šoli in učiteljstvu tako vrlo prijazni kaplan je potegnil s kmeti in bil je „mords-škandal“. Gospod tovariš, kako da Vas je pustil Vaš „prijatelj“ kaplan na cedilu? Prav se zgodi takim „siroticam“, da se jim njih „prijatelji“ pokažejo v pravi luči in jih malo pogladijo in pobožajo za njih tlako.

Lani sta umrla v Mariboru dva kanonika. Eden je bil velik dobrotnik učeče se mladine. Marsikateri deklici pri čast. šol. sestrah in marsikateremu dijaku je segel pod ramo, zato pa tudi ni bilo tisočakov v njegovi zapuščini. Slava torej njegovemu spominu! Drugi je zapustil 40.000 gld. gotovega denarja; nikdar ni bil radodaren, torej je toliko nagrabil in zapustil je vse — mrtvi roki. Njegov brat, ubog kočar, mu je bil dolžan 800 gld. Milostno mu je pustil obresti, a glavnicu je moral dati mrtvi roki. Ali ni to krščanska ljubezen na katoliški podlagi?

Ormoški „purgerji“ na Štajerskem so hoteli imeti svojo nemško šolo — dobili so jo. Prej je bila utrakvistična za okolico in za mesto. Toli zaželjene urgermanske šole sledovi se že kažejo. „Purgerji“ zdihujejo: „Ja, wo werden denn jetzt unsere Kinder „bindiš“ lernen?“ Doma govorimo nemški in v šoli je vse nemški, in mi ja potrebujemo „bindiš“. Glej ga kleka! Ti preklicani, zaničevani, manjvredni „bindiš“, da si tako potreben! — To si naj zapomnijo vsi nemškutarji po Slovenskem, ki silijo le v nemške šole! „Čegar kruh jedo, tega pesem pojo“, pravi pregovor.

Slov. časopisi so že označili kakšna je knjiga, ki jo je spisal Nemeec Eduard Meierl, namreč: „Präparationen zur unterrichtlichen Behandlung des Heimatlandes Steiermark“ (cena 3-80 K). V tej knjigi mrgoli vse polno psovok zoper Slovence. „Die Slovenen sind ein Volk von Mägden und Holzknechten. Sie sprechen noch immer eine uns (Nemcem) unverständliche Sprache. Sie essen nur Haiden- und Türkenstertz...“ To so nekatere evetke iz te knjige. Pa vkljub temu, da je bila vsa slovenska javnost ogorčena zoper to knjigo, jo je štajerski dež. šol. svet z odlokom z dne 3. oktobra 1901, št. 7198 priporočil vsem učiteljem in učiteljskim knjižnicam v nakup. Okrajni šol. sveti so poslali ta odlok šol. vodstvom tudi v slovenskem delu Štajerske. Ali deželni in okrajni šolski sveti knjige niso pregledali preden so jo priporočili — potem je to malomarnost — ako so pa vedeli za vsebino — potem pa je to provokacija slovenskega učiteljstva in zasmehovanje vsega slovenskega naroda. — Merodajne kroge, posebno pa še slovenske okrajne šol. svete in učiteljske zastopnike v okrajnih šol. svetih, slov. časopisje in tudi naše poslance pozivljemo, da store energične korake v obrambo slovenskega učiteljstva in vsega naroda, da se ne bode celo uradnim potom zasmehovalo in provociralo na tako grd način. — Da Slovenci še nismo dospeli na „višek“ nemške „kulture“ in da še ne govorimo Nemcem razumljive govorice, so zakrivali le žganjci, s katerimi se izključno hranimo. Najdeno je torej — hvala Bogu — sredstvo, ki nas obvaruje potujčenja.

Goriško.

Goriškemu učiteljstvu! Dejstvo, katero opazujem, mi daje povod, opozoriti cenjene tovariše goriške dežele na deželno postavo z dne 6. oktobra 1900 dež. zak. št. 26, katere je stopila v veljavo z dnem 1. januarjem 1901, oziroma na postavo z dne 21. decembra 1901 št. 44 dež. zak., stopivša v veljavo 1. januarja 1902.

V smislu § 5 omenjenih postav pritiče vsakemu učitelju, kateri je z dobrim uspehom nepretrgano služboval, bodisi provizorično ali definitivno po pretečenih petih letih 10% povišek. (Po prejšnjih postavah določala se je petletnina po dovršenih petih letih definitivnega službovanja.

Člen II. te nove postave pa določa, da službeni poviški (petletnina), kateri so bili podeljeni pred veljavo tega zakona, torej pred 1. januarjem 1901 ostanejo nespremenjeni. Vendar pa oni, ki dozore pozneje, se imajo odmeriti po novem zakonu.

Ker je pa znano, da mora vsak posamezni učitelj prositi za kvinkvenijo in da bo vsakdo vedel pravočasno oglašiti se za njo, naj dostavim v boljše sporazumljenje sledeča izgleda:

Tovariš A dobil je spričevalo zrelosti (mature) dne 15. julija 1898. Dne 1. septembra istega leta je nastopil provizorično službovanje v N. V letu 1901. napravil je izpit usposobljenosti in bil dne 25. oktobra istega leta definitivno imenovan. Služboval je nepretrgano in v zadovoljstvo predstojnikom. Torej pritiče mu prva petletnina z dnem 1. oktobrom leta 1903., ker do takrat preteče pet let njegovega učiteljevanja.

Tudi, ko bi ta tovariš ne delal izpita usposobljenosti, ima vendar pravico zahtevati prvo petletnino v smislu § 5 prej navedenih postav.

Tovariš B dobil je tretjo petletnino 1. marca 1900 (po starem zakonu) zato, ker je istega dne poteklo 15 let, odkar definitivno službuje. Učiteljevati pa je začel že dne 1. novembra 1881. Bil je tedaj dne 1. novembra 1901 že 20 službenih let. Čeprav so bila prva njegova 4 leta provizorna, pritiče mu četrta petletnina od dne 1. decembra 1901 dalje.

Iz tega sledi: Kadar dozori komu 5, 10, 15, 20, 25 ali 30 let službe, bodisi provizorne ali stalne, oglašati naj se za petletnino.

Le čudim se, da mnogi tovariši te ugodnosti ne poznajo in se je ne poslužujejo. Je pač malenkostna in skoro ne vredna, da bi jo zabilježili v kroniko kot priboljšek, ker izboljšanje gmotnega našega stanja ostane še vedno nerešena naloga.

J. Štr.

Društveni vestnik.

Kranjsko.

„Jubilejska samopomoč!“ Razposlal sem začetkom svečana poštne položnice v svrhu vplačila letnine za rezervni zaklad.

Tisti člani, ki niso še vplačali, naj to čim preje storé, da bode red v društvenih knjigah.

Ig pod Ljubljano, 1. marca 1902.

Fran Ks. Trošt, t. č. predsednik.

Štajersko.

Učiteljsko društvo ormoškega okraja bo zborovalo dne 6. marca t. l. ob 1/2 11. uri predpoldne v ormoški slovenski šoli po sledečem sporedu: 1. Pesem: „Domovina“, moški zbor. (Mohorjeva pesmarica, II. zv. 1. št. 2. Zapisnik zadnjega občnega zbora. 3. Dopisi. 4. „Učenčeve slabosti — življenja slabe lastnosti“; podava g. Ad. Rosina. 5. Razgovor o člankih, zadevajočih „Lehrerbund“. 6. Slučajnosti.

Eno uro pred zborovanjem je pevska vaja za moške ravnotam. Peveci naj prinesejo II. zvezek Mohorjeve pesmarice seboj.

K obilni vdeležbi vabi najvljudneje

odbor.